

Vyhlášky úradov verejného zdravotníctva ako právny predpis

Kukliš, P.*

KUKLIŠ, P.: Vyhlášky úradov verejného zdravotníctva ako právny predpis. Právny obzor, 104, 2021, č. 2, s. 141 – 154.

The ordinances of public health authorities as generally binding legal act. The article deals with the ordinances of the Public Health Office and of regional public health authorities as a new type of generally binding legal act. The subject of criticism is the way in which the law empowered the Public Health Office and regional public health authorities – as state budget organizations – to issue generally binding ordinances. The way in which this legislation is published is also criticized.

Key words: *pandemic, constitutionality, legislation, the Public Health Office, regional public health authorities, ordinances*

1

Súčasná pandemická situácia výrazným spôsobom preveruje schopnosti politikov, verejných činiteľov, odborníkov z množstva oblastí ľudskej činnosti, ale aj schopnosti jednotlivcov i komunít v postavení objektu činnosti (ale i nečinnosti) osôb a inštitúcií zodpovedných (v rozličných oblastiach a na rôznej úrovni) za riešenie tejto situácie. Súčasnú dobu sa vyznačuje výraznou, viac-menej oprávnenou kritikou viacerých právnych aspektov zápasu s pandemiou.

Predmetom kritiky je aj neujasnenosť používaných niektorých právnych, resp. neprávnych predpisov z aspektu ústavnosti a zákonnosti, osobitne opatrení na predchádzanie ochoreniam a opatrení vo vybraných prípadoch ohrozenia zdravia úradov verejného zdravotníctva.

2.1

Verejná ochrankyňa práv ako najzásadnejší problém identifikovala skutočnosť, že niektoré opatrenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len Úrad verejného zdravotníctva) mali pôsobnosť na celom území Slovenskej republiky, a preto ich časť odbornej verejnosti považovala za všeobecne záväzný právny predpis. V zmysle platnej právnej úpravy je prieskum všeobecne záväzného právneho predpisu na ústavnosť súde pre fyzické a právnické osoby nedostupný; návrh podľa čl. 125 ústavy môžu podať len aktívne legitimované subjekty. Keďže však spomínaný článok ústavy predpokladá len prieskum takého právneho predpisu, ktorý vydal ústredný orgán štátnej správy, je prieskum opatrení Úradu verejného zdravotníctva, ktorý nie je ústredným orgánom štátnej správy, z abstraktnej kontroly ústavnosti vylúčený.

Ak by bolo opatrenie Úradu verejného zdravotníctva správnym aktom, treba ho považovať za akýsi „hybridný“ správny akt, pretože zaväzuje neurčitý počet adresátov, t. j.

JUDr. Peter K u k l i š, CSc., Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied, Bratislava. Tento príspevok vznikol v rámci projektu APVV-19-0090 *Právna metodológia pre dobu právneho pluralizmu*.

nie je individuálne vymedzený a ich adresátom nie je individuálna fyzická alebo právnická osoba. Takýto správny akt náš právny poriadok explicitne nepozná a pre jeho špecifickosť si vyžaduje aj špecifickú právnu úpravu, ktorá v takých prípadoch zabezpečí relevantnú právnu ochranu. Všeobecná správna žaloba podľa § 177 Správneho súdneho poriadku preskúmava individuálne správne akty. Umožňuje v individuálnom prípade domáhať sa ochrany subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy, avšak výsledkom (v prípade, že je žalobca v konaní úspešný) môže byť len zrušenie napadnutého rozhodnutia, či opatrenia súdom. Súd nemôže, čo by v prípade hybridného správneho aktu bolo potrebné, svojím rozhodnutím potvrdiť či suspendovať individuálny účinok opatrenia Úradu verejného zdravotníctva voči konkrétnej osobe, nemôže rozhodnúť o nezákonnosti postupu orgánu štátu pri realizácii opatrenia Úradu verejného zdravotníctva. Súd môže len zrušiť opatrenie ako celok, čo v prípade opatrenia Úradu verejného zdravotníctva môže viesť až k absurdnej situácii, v ktorej súd s regionálnou pôsobnosťou zruší opatrenie s platnosťou na celom území Slovenskej republiky.

Za významný nedostatok týchto potenciálnych prostriedkov nápravy verejná ochrankyňa práv považuje aj to, že negarantujú osobe, ktorá je adresátom opatrenia Úradu verejného zdravotníctva, urýchlené konanie, ktoré je v tomto prípade nevyhnutné, ak má byť právna ochrana reálna. Pri opatrení, ktorého prijatie reflektuje na veľmi rýchlo sa meniacu pandemickú situáciu a ktorého platnosť trvá v zásade niekoľko týždňov až mesiacov, kým ho nenahradí iné opatrenie, lehota na poskytnutie adekvátnej právnej ochrany nesmie presiahnuť niekoľko dní, nanajvýš týždňov. Preto verejná ochrankyňa zastáva názor, že súčasná právna úprava neumožňuje realizovať súdnu kontrolu opatrení Úradu verejného zdravotníctva a vytvára právnu neistotu, ktorá môže byť kedykoľvek a voči komukoľvek zneužitá bez akejkolvek kontroly.¹

2.2

Generálny prokurátor zdôraznil v upozornení na nezákonný postup Úradu verejného zdravotníctva, že porušenie zákona súvisí predovšetkým s nedostatkom vecnej pôsobnosti tohto úradu na vydávanie opatrení po vyhlásení mimoriadnej situácie a po vyhlásení núdzového stavu, ako aj s právnou formou týchto opatrení. Úrad verejného zdravotníctva nepatrí medzi ústredné orgány štátnej správy, ani medzi ostatné ústredné orgány štátnej správy.

Úrad verejného zdravotníctva vyhlásením mimoriadnej situácie a núdzového stavu stráca oprávnenie prijímať akékoľvek opatrenia súvisiace s krízovou situáciou. Naopak, pri riešení krízových situácií a ich následkov sa predpokladá intenzívna spolupráca Úradu verejného zdravotníctva s kompetentnými orgánmi, súvisiaca najmä s odbornou zdravotnou pôsobnosťou tohto úradu. Ním prijaté opatrenia však nemôžu dosahovať intenzitu a dosah (personálny aj územný) opatrení, na ktorý oprávňuje režim špeciálnych zákonov vládu a ústredné orgány štátnej správy. Nie je vylúčené, že by takéto opatrenia mo-

¹ Informácia o 38. zasadnutí Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25497/1> (19. január 2021).

hol vydávať úrad verejného zdravotníctva na vykonávanie opatrení vlády, a to na základe jednoznačného zmocnenia.

Generálny prokurátor neakceptoval tvrdenie, že prijatiu opatrení v záujme naliehavej potreby ochrany verejného záujmu *ustupuje požiadavka na úpravu procesného postupu ich vydávania*. Takéto tvrdenie nemá oporu v zákone, pričom právna forma prijatých opatrení, ako aj spôsob ich doručenia, resp. vyhlásenia sú sporné. Opatrenia úradu verejného zdravotníctva možno charakterizovať ako opatrenia orgánu verejnej správy *sui generis*, ktoré vykazujú znaky normatívneho aktu (všeobecne vymedzený okruh adresátov, vyhlasovanie a účinnosť), ale prevažuje v nich rozmer individuálneho správneho aktu, pretože obsahujú riešenie konkrétnej administratívnej veci, t. j. konkrétne určený predmet, súvisiaci s určitou situáciou.

Vyhlásenie mimoriadnej situácie a núdzového stavu sprevádzalo prijatie množstva opatrení, ktoré bezprecedentným spôsobom zasiahli do základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb. Prokuratúra nespochybňuje vážnosť situácie (najmä aktuálnej situácie šírenia ochorenia COVID-19) a ani potrebu prijatia opatrení, ktorých legitímnym cieľom je ochrana verejného zdravia obyvateľstva, ktoré je vážne ohrozené v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19.

V zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. Úrad verejného zdravotníctva disponuje právomocou pri vzniku epidémie nariadiť opatrenia pri ohrození verejného zdravia, faktom však zostáva, že v prípade vyhlásenia mimoriadnej situácie a núdzového stavu sú štátne orgány povinné postupovať podľa špeciálnych zákonov, upravujúcich krízovú situáciu.

S poukázaním na zákonom vymedzenú právomoc na nariadenie opatrení pri ohrození verejného zdravia, odvodenie pôsobnosti na vydávanie opatrení aj v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu, pri ohrození verejného zdravia II. stupňa podľa § 48 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. považuje prokuratúra za prekročenie rozsahu pôsobnosti úradu verejného zdravotníctva, ktoré spôsobuje nezákonnosť vydaných opatrení (nie však ich nulitu).²

3.1

Odstránenie kritizovaného stavu zákonodarca riešil zákonom č. 286/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Ustanovenia tohto zákona – § 59b ods. 1 až 3 – netradične upravujú všeobecne záväzný právny predpis, ktorým sa nariaďujú opatrenia na predchádzanie ochoreniam a opatrenia vo vybraných prípadoch ohrozenia zdravia.

Ak je potrebné nariadiť opatrenia podľa § 12 alebo § 48 ods. 4 [...] nariaďuje ich ministerstvo zdravotníctva [...] úrad verejného zdravotníctva [...] alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva [...] všeobecne záväzným právnym predpisom (odsek 1).

² Bližšie Upozornenie prokurátora na nezákonný postup orgánu verejnej správy, č. VI/3 Gd 174/20/1000-16, z 29. septembra 2020.

Na všeobecne záväzné právne predpisy vydávané podľa odseku 1 ministerstvom zdravotníctva sa vzťahuje osobitný právny predpis o tvorbe a vyhlasovaní právnych predpisov;³ tento predpis sa nevzťahuje na všeobecne záväzné právne predpisy vydávané podľa odseku 1 úradom verejného zdravotníctva a regionálnym úradom verejného zdravotníctva (odsek 2).

Všeobecne záväzný právny predpis úradu verejného zdravotníctva a regionálneho úradu verejného zdravotníctva vydávaný podľa odseku 1 sa označuje názvom vyhláška a nadobúda platnosť dňom vyhlásenia vo Vestníku vlády Slovenskej republiky (odsek 3).

3.2

Dôvodová správa v tejto súvislosti uvádza, že prebiehajúca pandémia ochorenia Covid-19 odhalila niektoré nedostatky vo formálnych ustanoveniach pri vydávaní opatrení orgánov verejného zdravotníctva. Najväčšou nejasnosťou je právna povaha opatrení Úradu verejného zdravotníctva, spôsob ich prípravy a najmä vyhlasovania. Úrad verejného zdravotníctva svojimi „opatreniami“ podľa § 12 zákona č. 355/2007 Z. z. podstatným spôsobom zasahuje do každodenného života, ba dokonca obmedzuje základné práva a slobody. Napriek tomu platný zákon nijakým spôsobom neupravuje podmienky nadobudnutia platnosti týchto aktov ani podmienky ich publikácie. Okrem toho platná úprava neupravuje podrobnejšie ani právnu formu týchto aktov, a preto ústavný súd – pri absencii takejto úpravy – dospel k záveru, že má ísť o tzv. hybridné akty.

Jasnou právnou kvalifikáciou týchto právnych aktov ako všeobecne záväzných právnych predpisov sa jednak vyjasní ich postavenie v právnom poriadku, keďže sa budú môcť stať právnym základom konania všetkých štátnych orgánov. Okrem toho sa vyjasní postup a miera ich skúmania, keďže ich bude možné skúmať podľa čl. 125 ods. 1 písm. d) ústavy pre nesúlad s ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými nadradenými právnymi predpismi, a to na návrh subjektov upravených v čl. 130 ústavy.

V dôvodovej správe sa ďalej uvádza, že ak orgány verejného zdravotníctva rozhodujú o nariadení opatrení podľa § 12, resp. § 48 ods. 4 inak než voči jednotlivo určenej osobe, ich akty sa nijako nelíšia od všeobecne záväzných právnych predpisov, keďže sa týkajú určitého územia alebo druhovo určených osôb. Ide teda o úplne všeobecné vymedzenie adresátov tejto právnej normy, ktorým sa v nej ukladajú povinnosti (izolácia, registrácia cez e-karanténu a pod.). Z uvedených dôvodov sa v odseku 1 navrhuje ustanoviť, že v týchto prípadoch orgány verejného zdravotníctva nariaďujú potrebné opatrenia vo forme všeobecne záväzného právneho predpisu. Autori návrhu zákona tvrdia, že z § 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. vyplýva, že „orgány verejného zdravotníctva“ sú „orgány štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva“. Podľa čl. 123 ústavy sú všetky orgány štátnej správy oprávnené vydávať na vykonanie zákona všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Ustanovenie § 59b ods. 1 bude teda splnomocňovať orgány verejného zdravotníctva na vydanie týchto všeobecne záväzných

³ Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

právných predpisov, ktorými nariaďa jednotlivé potrebné opatrenia podľa § 12, resp. § 48 ods. 4.

3.3

Pozoruhodné je i prechodné ustanovenie zákona (§ 631), podľa ktorého „*Opatrenia úradu verejného zdravotníctva a regionálnych úradov verejného zdravotníctva vydané v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 podľa § 12 alebo § 48 ods. 4 do nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa považujú odo dňa účinnosti tohto zákona za vyhlášky podľa § 59b tohto zákona a zostávajú v platnosti a účinnosti nasledujúcich 15 dní po nadobudnutí účinnosti tohto zákona, ak ich orgán, ktorý ich vydal, nezruší skôr.*“

Dodatočná konvalidácia vydaných opatrení v tejto vypätej situácii je zrejme opodstatnená (*in dubio mitius*). Záhadnou je 15-dňová lehota, ktorá evokuje zvláštnu formu derogácie týchto opatrení. Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu lakonicky uvádza, že sa určuje na prechodný čas, počas ktorého zostanú v platnosti opatrenia úradu verejného zdravotníctva a regionálnych úradov verejného zdravotníctva vydané pred dňom nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy.

4.1

V citovanom § 59b ods. 1 zákonodarca „Úrad verejného zdravotníctva“ a „regionálny úrad verejného zdravotníctva“ fakticky transformuje aj na orgány štátnej správy.

Nemožno súhlasiť s týmto názorom, najmä s neopodstatnenou ústavnoprávnou „skratkou“, uvedenou v osobitnej časti dôvodovej správy, podľa ktorej z § 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. vyplýva, že „orgány verejného zdravotníctva“ sú „orgány štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva“.

Ustanovenie § 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. znie: „*Tento zákon ustanovuje opatrenia orgánov štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva (ďalej len orgány verejného zdravotníctva) pri ohrozeniach verejného zdravia.*“ Možno mať opodstatnené pochybnosti o takto formulovanej legislatívnej skratke. Jej základom je totiž termín/pojem „opatrenie“ a jediným možným riešením, pri serióznom dodržiavaní legislatívnej techniky, je legislatívna skratka „opatrenie“, a nie „orgány verejného zdravotníctva“. Preto je problematické jednoznačne tvrdiť – bez ďalších náležitostí – , že „orgány verejného zdravotníctva“ sú „orgány štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva“.

Ústava Slovenskej republiky (ústava) je v tomto smere rigoróznejšia: „*Ústredné orgány štátnej správy a miestne orgány štátnej správy sa zriaďujú zákonom (čl. 122).*“ Regionálne úrady verejného zdravotníctva možno, z hľadiska veľkorysého prístupu, v istom zmysle považovať za kvázi miestne orgány štátnej správy. Úrad verejného zdravotníctva, v rámci dikcie čl. 122 ústavy, však nemožno považovať ani za kvázi ústredný orgán štátnej správy (tým je ministerstvo zdravotníctva), ani za kvázi miestny orgán štátnej správy (tým je regionálny úrad verejného zdravotníctva).

Úrad verejného zdravotníctva je rozpočtová organizácia štátu s pôsobnosťou pre územie Slovenskej republiky (§ 5 ods. 1) a regionálne úrady verejného zdravotníctva sú

rozpočtové organizácie štátu zapojené finančnými vzťahmi na rozpočet ministerstva (§ 6 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia).

Táto skutočnosť nie je výnimočná, rovnako napr. Rada pre vysielanie a retransmisiu je právnická osoba so sídlom v Bratislave; pri výkone štátnej správy v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie má postavenie orgánu štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou v rozsahu vymedzenom týmto zákonom a osobitnými predpismi (§ 4 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii). Na tomto mieste je vhodné podotknúť, že Rada pre vysielanie a retransmisiu nemá právomoc vydávať všeobecne záväzné právne predpisy.

Inak je to v prípade Národnej banky Slovenska. Táto finančná inštitúcia je právnicou osobou so sídlom v Bratislave (§ 1 ods. 2 zákona č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska). „*Národná banka Slovenska v rozsahu svojej pôsobnosti vydáva všeobecne záväzné právne predpisy, ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitný zákon; všeobecne záväzné právne predpisy Národnej banky Slovenska sa vyhlasujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky*“ (§ 1 ods. 3 prvá veta zákona o Národnej banke Slovenska). Pôvodné ustanovenie o právotvornej kompetencii Národnej banky bolo formulované inak: „*Pri vydávaní všeobecne záväzných právnych predpisov v rozsahu ustanovenom týmto zákonom má Národná banka Slovenska postavenie ako ministerstvá a iné orgány štátnej správy podľa čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska vydáva opatrenia vyhlasované v Zbierke zákonov a rozhodnutia v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi.*“⁴ Táto formulácia by mohla byť inšpiráciou na riešenie problémov tohto druhu.

4.2

Citovaný § 59b ods. 2 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia (č. 286/2020 Z. z.) ustanovuje, že zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky⁵ „*sa nevzťahuje na všeobecne záväzné právne predpisy vydané podľa odseku 1 úradom verejného zdravotníctva a regionálnym úradom verejného zdravotníctva*“. V prípade regionálneho úradu verejného zdravotníctva by to azda mohlo byť pochopiteľné vzhľadom na istú analógiu s vyhláškami miestnych orgánov štátnej správy. Výhrady možno mať k tvorbe právnych predpisov Úradom verejného zdravotníctva. Tieto predpisy výrazným spôsobom stvárajú právne pomery fyzických osôb i právnických osôb. V drvivej väčšine zasahujú do sféry základných práv a slobôd. Zároveň územná pôsobnosť týchto predpisov je spravidla celoštátna. Právny poriadok rešpektuje mimoriadnu situáciu v právnej normotvorbe. „*Ak nastanú mimoriadne okolnosti, najmä ohrozenie ľudských práv a základných slobôd alebo bezpečnosti, [...] v prípade vyhlásenia núdzového stavu [...] ustanovenia § 8 až 10 sa pri procese tvorby právnych predpisov nemusia použiť*“ (§ 27 ods. 1 zákona o tvorbe právnych predpisov

⁴ Pôvodné znenie tohto ustanovenia bolo zmenené na základe čl. 56 ods. 1 ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 462/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

⁵ Názov zákona je nepresný, pretože tento zákon neupravuje tvorbu právnych predpisov na úrovni subjektov územnej samosprávy a orgánov miestnej štátnej správy.

a Zbierke zákonov Slovenskej republiky), t. j. ustanovenia o portáli, predbežnej informácii, verejnom vypočutí a pripomienkovom konaní.

4.3

Bolo uvedené, že traktovaný právny predpis sa označuje názvom vyhláška a nadobúda platnosť dňom vyhlásenia vo Vestníku vlády Slovenskej republiky (§ 59b ods. 3). Zákonodarca sa zjavne inšpiroval zákonom o tvorbe právnych predpisov v Zbierke zákonov a zákonom č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy (§ 5). K názvu tohto právneho predpisu azda nemožno mať výhrady, najmä preto, že označenie (termín) „opatrenie“ by naďalej komplikovalo situáciu. Samotný pojem „opatrenie“ patrí k najrozsiahlejším *polysémom* v našom právnom poriadku. Jeho rozpätie je veľmi široké: od opatrenia ako všeobecne záväzného právneho predpisu cez opatrenie priameho zákroku až po predbežné opatrenie rôzneho charakteru.⁶ Odlišné vymedzenie rovnakého pojmu v rôznych právnych predpisoch je v rozpore s požiadavkami stálosti pojmoslovnia, jednoty a bezrozpornosti, ako aj zrozumiteľnosti právneho poriadku, čo nekorešponduje s koncepciou právneho štátu.

4.4

Pochybnosti možno mať o publikovaní vyhlášok úradov verejného zdravotníctva – ako všeobecne záväzných právnych predpisov – vo Vestníku vlády Slovenskej republiky (Vestník vlády). Štátnym publikačným nástrojom Slovenskej republiky na vyhlasovanie právnych predpisov je Zbierka zákonov Slovenskej republiky [§ 12 ods. 1 písm. a) zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov]. Ustanovenie § 15 tohto zákona „*O všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka*“ – majúce charakter nevyvrátiteľnej právnej domnienky – je ojedinelé z hľadiska ostatných publikačných nástrojov tohto druhu.⁷

Zbierka zákonov Slovenskej republiky má normatívny základ v ústave (čl. 87 ods. 4 a 128; napr. aj čl. 7 ods. 2 a 5, čl. 87 ods. 2, čl. 98 ods. 1, čl. 120 ods. 3 a čl. 123). Vestník vlády bol zriadený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 145 z 26. marca 2014 k návrhu zásad vydávania Vestníku vlády Slovenskej republiky.⁸ V zmysle čl. 1 sa v tomto Vestníku uverejňujú (i) vyhlášky okresných úradov a iných miestnych orgánov štátnej správy, (ii) oznámenia o vydaní smerníc a iných vnútorných predpisov, ktorými minister-

⁶ Bližšie napr. *Slovník veřejného práva československého. Svazek I.* Reprint původního vydání. Praha : Eurolex Bohemia, 2000, s. 36 a nasl.; STAŠA, J. Rozhodnutí a/nebo opatření jako „předmět“ obecné správní žaloby. In *Nový Správní soudní poriadok : návrh*. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta 2014, s. 42 a nasl.; STAŠA, J. Nad významy termínu „opatření“ v předpisech správního práva. In *Právní rozhledy*, 2017, č. 22, s. 777 an; HAVELKOVÁ, M. Opatření nie je nikdy dost' (3. časť série blogov k metódam a formám činnosti verejnej správy). In *Comenius blog*, 2020. <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/05/29/opatrenie-je-nikdy-dost-3-cast-serie-blogov-k-metodam-a-formam-cinnosti-verejnej-spravy/> (6. február 2021).

⁷ Tak aj napr. MÁČAJ, E. – CHROPOVSKÝ, P. Niekoľko úvah o právnych aspektoch opatrení v boji proti pandémie Covid-19, prednáška, Naděje právní vědy 2020 – Právní věda v praxi : mezinárodní konference mladých vědeckých pracovníků konaná on-line dne 27. listopadu 2020, s. 7.

⁸ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/10680/1> (19. január 2021).

stvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy riadia a kontrolujú výkon štátnej správy uskutočňovaný okresnými úradmi, inými miestnymi orgánmi štátnej správy, vyššími územnými celkami a obcami, (iii) oznámenia a iné opatrenia, ak tak ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis, (iv) oznámenia a iné opatrenia ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy určené pre okresné úrady, iné miestne orgány štátnej správy, ako aj vyššie územné celky a obce pri výkone štátnej správy.

Uverejňovanie vyhlášok ako všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy a smerníc a iných vnútorných predpisov ústredných orgánov štátnej správy upravuje uvedený zákon č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy (§ 5 a 6). Tento právny predpis je zrejme jediný, ktorý upravuje uverejňovanie niektorých právnych predpisov a interných normatívnych aktov vo Vestníku vlády.⁹

Otázne je, do akej miery môže zákon č. 286/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, dodatočne konvalidovať neprávny základ Vestníka vlády ako publikačného nástroja na vyhlasovanie právnych predpisov.

4.5

Bolo už zdôraznené, že traktované predpisy radikálnym spôsobom stvárajú právne pomery fyzických osôb i právnických osôb a výrazne, z hľadiska početnosti i úrovne ingerencie štátu, zasahujú do sféry základných práv a slobôd. Je zjavné, že Vestník vlády je temer neznámy publikačný nástroj na rozdiel od Zbierky zákonov Slovenskej republiky. Túto skutočnosť je žiaduce naliehavo brať do úvahy práve pri edícii právnych predpisov súvisiacich so súčasťou pandémie. Je vhodné sa vystríhať čo i len náznakov evokujúcich „bezprávie“ tyrana Dionýza, ktorý svoje zákony nechával vyvesovať tak vysoko, aby ich občania nemohli čítať.¹⁰

Spôsob publikácie právneho predpisu je znakom civilizovaného prístupu k právu a ukážkou, ako sa štát stavia k občanom.¹¹ Vo všeobecnosti sa uznáva zásada, že neznalosť práva neospravedlňuje (*ignorantia iuris non excusat*) a že nik sa nemôže ospravedlňovať za porušenie práva tým, že ho nepoznal. V tomto prípade však nejde o fingovanú znalosť právnej normy, ale o požiadavku jej všeobecnej znalosti (t. j. všeobecnej prístupnosti) a o zodpovednosť za jej neznalosť, resp. o riziko z jej neznalosti.¹²

Všeobecná prístupnosť právnych predpisov na tejto úrovni spoluutvára právnu istotu subjektov práva. Je hrubým porušením právnej istoty ako imanentnej súčasťou koncepcie

⁹ Ustanovenie § 19 ods. 3 zákona č. 374/1996 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu (*Opatrenia zriaďovateľov, ktorými sa upravujú dispozičné oprávnenia správcov... sa uvádzajú vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.*) bolo zrušené.

¹⁰ HODÁS, M. *Dopady normotvorby Európskej únie na normotvorbu členského štátu Európskej únie z hľadiska legislatívnej techniky a normotvorných procesov*. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta 2018, s. 118; PLACHÝ J. Úloha Sbirky zákonů při publikaci právních aktů moci výkonné. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2015, č. 2, s. 153, marg. pozn. 4.

¹¹ Tak aj CVRČEK, F. – NOVÁK, F. a kol. *Legislativa. Teoretická východiska a problémy*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2017, s. 55; bližšie napr. PLACHÝ, J., dielo cit. v pozn 10, s. 153-161.

¹² KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha : C. H. Beck 1995, s. 74-75.

právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), ak by bol občan postihnutý sankciou za porušenie právnej normy, ktorú nemohol spoznať, pretože mu nebolo umožnené, aby sa s jej obsahom zoznámil.¹³

Je otázka, či možno za porušenie takto koncipovaného právneho predpisu oprávnene sankcionovať, resp. či vyhlášky úradov verejného zdravotníctva nemajú charakter imperfektných právnych predpisov. Imperfektne právne normy vyvolávajú vážny teoretický problém, ktorý je spojený so znakom vynútitel'nosti právnej normy.¹⁴

5

Je opodstatnené zastávať stanovisko, že všeobecne záväzný právny predpis vydaný ministerstvom alebo iným orgánom štátnej správy sa stáva prameňom práva vyhlásením alebo oznámením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky v deň, keď nadobudne účinnosť,¹⁵ hoci súčasná právna úprava Zbierky zákonov Slovenskej republiky je odlišná oproti už neúčinnému zákonu č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

V tejto súvislosti je vhodné sa zamyslieť nad eventuálnou novelizáciou § 18 ods. 2 prvej vety zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v tom zmysle, že nielen opatrenia, ale aj vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy – uverejnené vo Vestníku vlády v úplnom znení – sa vyhlasujú oznámením o jeho vydaní v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.¹⁶ To znamená, že vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy by sa v Zbierke zákonov vyhlasovali v rovnakom právnom režime ako opatrenia preto, aby vyhlášky tohto druhu mohli byť charakterizované ako prameň práva.

Rovnako ako v prípade opatrení by v Slo-lexe boli sprístupnené i úplné znenia vyhlášok a konsolidovaných znení novelizovaných vyhlášok miestnych orgánov štátnej správy, ktoré by malo, prirodzene, výlučne informatívny charakter [analógia s ustanovením § 18 ods. 5) zákona o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky]. Zdvojené publikovanie týchto osobitne významných vyhlášok by nesporne prispelo k požadovanej prístupnosti „pandemických“ právnych predpisov.

Zrejme bude vhodné primerane upraviť i dodatočnú konvalidáciu vydaných vyhlášok obdobne, ako je to upravené v citovanom § 631 zákona č. 286/2020 Z. z. (3.3.).

Do úvahy prichádzajú aj alternatívy, že zákon o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky osobitne upraví náležitosti Vestníka vlády, resp. problematika Vestníka vlády bude schválená samostatným zákonom.

Opodstatnenosť výhrad k súčasnej právnej úprave pertraktovanej problematiky „potvrdzujú“ české právne predpisy – zákon č. 35/2021 Sb. o Sbírcce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů a zákon č. 36/2001 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírcce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů schválené 19. januára 2021.

¹³ Tamže, s. 207.

¹⁴ Tamže, s. 156.

¹⁵ Tak aj DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky: teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 1290.

¹⁶ Bližšie <https://www.slov-lex.sk/vykonavacie-predpisy>.

Ve Sbírce právních předpisů se

- a) vyhlášíj obecně závazné vyhlášky a nařízení vydané územními samosprávnými celky [...] a právní předpisy vydané správními úřady, stanoví-li tak jiný právní předpis [...] a
- b) zveřejňují akty stanovené tímto zákonem, které vznikají při výkonu působnosti územních samosprávných celků nebo v souvislosti s tímto výkonem [...] (§ 1 ods. 1 druhá veta).

Právní předpis územního samosprávného celku a právní předpis správního úřadu se vyhlášíj jejich zveřejněním ve Sbírce právních předpisů (§ 2 ods. 1).

Právní předpis územního samosprávného celku a právní předpis správního úřadu nabývají platnosti jejich vyhlášením podle § 2 (§ 4 ods. 1).

6

Pri príprave ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu sa nepredpokladal takýto druh katastrofálnej situácie, akou pandémie nesporne je. Preto treba seriózne preskúmať ústavnoprávnu úpravu riešenia problémov, súvisiacich s pandemiou COVID-19. Základnou otázkou je, či súčasný ústavnoprávny stav vyhlasovania núdzového stavu postačuje. Do úvahy prichádza alternatíva, aby vyhlásenie núdzového stavu potvrdzoval Ústavný súd v skrátenom konaní.¹⁷

Bolo by vhodné precizovať ústavnoprávne podmienky na ukladanie povinností v zmysle čl. 13 ústavy,¹⁸ resp. pre strpenie sankcií za nepodriadenie sa dobrovoľnému testovaniu, aj keď na základe čl. 5 ods. 3 písm. g) ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. napr. „*Vláda obmedzuje [...] slobodu pohybu a pobytu zákazom vychádzania od 9. novembra 2020 do 14. novembra 2020 v čase od 05.00 hod. do 01.00 hod. nasledujúceho dňa, toto obmedzenie sa nevzťahuje na [...] osobu, ktorá sa preukáže potvrdením o negatívnom výsledku RT-PCR testu vykonaným od 7. novembra 2020 do 8. novembra 2020 alebo certifikátom ...*“¹⁹ Zdá sa, že súčasná aplikácia práva v tejto oblasti znovu výrazne otvára problematiku ukladania povinností zákonom, resp. ukladania povinností na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovávaní základných práv a slobôd. V takej citlivej situácii, akou je zápas s pandemiou, je vhodné častejšie využívať ukladanie povinností zákonom, resp. povinností strieť sankcie, obdobne ako je to napr. v čl. 5 ods. 3 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. V prípade ukladania povinností na základe záko-

¹⁷ Tak aj P. RYCHETSKÝ, predseda Ústavného súdu Českej republiky v rozhovore pre ČT24, 21. novembra 2020 <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3233632-omezeni-svobody-pohybu-a-podnikani-brutalne-zasahlo-dolidskych-prav-rika-rychetsky> (20. január 2021); SLÁDEČEK, V. Vláda a nouzový stav. In *Správní právo*, 2020, č. 5 – 6, s. 279.

¹⁸ Bližšie napr. HENČEKOVÁ, S. Analýza právnej povahy uznesení vlády v súvislosti s núdzovým stavom. In *Denník N*, 27. december 2020 <https://dennikn.sk/blog/2202652/analiza-pravnej-povahy-uzneseni-vlady-v-suvislosti-s-nudzovym-stavom/> (23. január 2021).

¹⁹ Bližšie uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 704 zo 4. novembra 2020 k návrhu na ďalšie rozšírenie opatrení v rámci vyhláseného núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020.

na je, z hľadiska koncepcie právneho štátu, nevyhnutné výraznejšie rešpektovať dodržiavanie „medzi zákona a zachovávanie základných práv a slobôd“ vrátane kontroly.

Otázne je, či by stačilo novelizovať ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, alebo je vhodnejšie pripraviť samostatný ústavný zákon upravujúci pandemickú problematiku.²⁰ Osobitný ústavný zákon by mohol zohľadniť temer ročnú skúsenosť s pandémiou a pripraviť ústavnoprávny základ, napr. na vydávanie predpisov nižšej právnej sily a eventuálne by, pri dodržaní zásady *lege artis*, „konvalidoval“ drobné nedostatky. Do úvahy prichádza i obmedzená účinnosť takéhoto ústavného zákona (*sunset law*). Pri jeho príprave by bolo možné využiť podnety zo zahraničia.²¹

Príkladom takéhoto právneho predpisu je český zákon č. 350/2020 Sb. o zvláštnich spôsoboch hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020. Zákon upravil právo osôb obmedzených na osobnej slobode kvôli ochrane verejného zdravia pred ochorením Covid-19 voliť vo voľbách do zastupiteľstiev krajov a do Senátu, ktoré sa uskutočnili 2. a 3. októbra 2020 a 9. a 10. októbra 2020 a v miestnom alebo krajskom referende konanom súčasne s voľbami a podmienky výkonu volebného práva a práva hlasovať v referende týchto osôb prostredníctvom zvláštnych spôsobov hlasovania. Tento zákon upravil aj zvláštne pravidlá správy volieb a zisťovania výsledkov volieb (§ 1). Pozoruhodné je ustanovenie zákona: „*U jednání nezbytných k výkonu volebního práva podle tohoto zákona je vyloučena jejich protiprávnost*“ (§ 27 ods. 14).

7

„*Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát*“ (čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy). Z tejto ústavnoprávnej normy, v kontexte traktovanej problematiky, minimálne vyplývajú požiadavky úcty k právam človeka a občana a ukladania povinností prostredníctvom zákonných, zrozumiteľných, verejne diskutovaných, riadne odôvodne-

²⁰ BLAIR, T. This is not even the end of the beginning – we need a completely new approach to Covid-19. In *Independent*, 28. január 2021 <https://www.independent.co.uk/voices/tony-blair-covid-uk-vaccine-b1794135.html> (5. február 2021); BERANOVÁ, K. Vláda nemá dokola žádat o prodloužení nouzového stavu, tvrdí ústavní právníci. In *Novinky.cz*, 6. február 2021 https://www.novinky.cz/domaci/clanek/vlada-nema-dokola-zadat-o-prodlouzeni-nouzoveho-stavu-tvrdi-ustavni-pravnici-40350118#utm_content=ribbonnews&utm_term=vl%C3%A1da%20nem%C3%A1%20dokola%20%C5%BE%C3%A1dat&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz (6. február 2021).

²¹ Súhrn stanovísk a správ Benátskej komisie k núdzovému stavu, CDL-PI(2020)003, Štrasburg 16. apríla 2020; Predbežná správa o opatreniach prijatých v členských štátoch Európskej únie v dôsledku krízy COVID-19 a ich vplyv na demokraciu, právny štát a základné práva, Benátska komisia, CDL(2020)018, Štrasburg, 8. október 2020; Núdzový stav v reakcii na krízu koronavírusu: situácia v niektorých členských štátoch I, II a III <https://www.ustavnysud.sk/ine-zahranicne-institucie> (5. február 2021); Stanovisko č. 995/2020; Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. novembra 2020 o vplyve opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 na demokraciu, právny štát a základné práva (2020/2790(RSP)); WINTR, J. K ústavnosti a zákonnosti protiepidemických opatrení na jaře 2020. In *Správní právo*, 2020, č. 5 – 6, s. 282-297 a tam citovaná literatúra; SLÁDEČEK, V., dielo cit v pozn. č. 17, s. 266-281 a tam citovaná literatúra; SOVA, A. Přezkum opatření přijatých v době nouzového stavu. In *Správní právo*, 2020, č. 5 – 6, s. 298-312 a tam citovaná literatúra; KŘEPELKA, F. Právo pandemie Covidu-19: náčrt celkového obrazu. In *Časopis zdravotnického práva a bioetiky*, 2020, No 2, s. 1-70 a tam citovaná literatúra; ONDŘEJEK, P. Proporcionalita opatření přijímaných ve výjimečných stavech. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2020, č. 4, s. 613-629 a tam citovaná literatúra.

ných a súdne kontrolovateľných aktov v súlade s ústavou i Listinou základných práv a slobôd.²²

Napriek tomu „za posledných deväť mesiacov si bojom proti pandémie vláda vybudovala reputáciu orgánu, ktorý si nerobí príliš ťažkú hlavu z ústavných poistiek proti zneužitiu moci: bezmála polovicu roka 2020 sme prežili v núdzovom stave; povinnosti, ktorých plnenie mnohých oberá o živobytie či slušné vzdelanie, už nehľadáme v Zbierke zákonov SR, ale kade-tade po úradných výveskách a vládnych vestníkoch; červené čiary, ktoré štát nesmie za žiadnych okolností prekročiť, sa rozplynuli v rozľahlých oblastiach vágneho výrazu »primerané opatrenie«²³

Poznatky z praxe okrem iného kritizujú situáciu, že v nariadeniach vlády a „hygieny“ je ťažké sa vyznať, ľudia sa v nich strácajú a malé obce nemajú šancu ich analyzovať. „Na právnom oddelení máme troch ľudí a jedna právnička pre nás takmer na plný úväzok sleduje všetky zmeny v nariadeniach a posieľa nám z nich každý deň ‚výcuc‘.“²⁴ Je zrejmé, že súčasná situácia si vyžaduje osobitne náročnú koncentráciu na riešenie nahromadených problémov (aj) preto, že popri prebiehajúcej pandémii vírusu hrozí i pandémia podávania žalôb a sťažností.

Literatúra

- BERANOVÁ, K. Vláda nemá dokola žadat o prodoužení nouzového stavu, tvrdí ústavní právníci. In *Novinky.cz*, 6. február 2001 https://www.novinky.cz/domaci/clanek/vlada-nema-dokola-zadat-o-prodlouzeni-nouzoveho-stavu-tvrdi-ustavni-pravnici-40350118#utm_content=ribbonnews&utm_term=v1%C3%A1da%20nem%C3%A1%20dokola%20%C5%BE%C3%A1dat&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz
- BLAIR, T. This is not even the end of the beginning – we need a completely new approach to Covid-19. In *Independent*, 28. január 2021 <https://www.independent.co.uk/voices/tony-blair-covid-uk-vaccine-b1794135.html>
- CVRČEK, F. – NOVÁK, F. a kol. *Legislativa. Teoretická východiska a problémy*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2017, s. 55
- DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky: teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck, 2015
- GEHREROVÁ, R. Starosta Rače Drotován: Testovanie sa nám ľahšie organizuje bez pomoci štátu, vojakov nepotrebujeme. In *Denník N*, 23. január 2021 <https://dennikn.sk/2238782/starosta-race-drotovan-testovanie-sa-nam-lahsie-organizuje-bez-pomoci-statu-vojakov-nepotrebujeme/?ref=mpm>

²² WINTNER, J., dielo cit. v pozn. 21, s. 297.

²³ KÁČER, M. Kto má právo posledného slova pri zmene ústavy? In *Denník N*, 30. november 2020 <https://dennikn.sk/2165002/kto-ma-pravo-posledneho-slova-pri-zmene-ustavy/?ref=list> (15. január 2021).

²⁴ GEHREROVÁ, R. Starosta Rače Drotován: Testovanie sa nám ľahšie organizuje bez pomoci štátu, vojakov nepotrebujeme. In *Denník N*, 23. január 2021 <https://dennikn.sk/2238782/starosta-race-drotovan-testovanie-sa-nam-lahsie-organizuje-bez-pomoci-statu-vojakov-nepotrebujeme/?ref=mpm> (23. január 2021); ďalej napr. MEDVEC, J. Žaloby na pandémiu sú už na súde. In *Hospodárske noviny*, 18. august 2020, s. 14; MIŠKOVÍČ, D. Vládny plán s karanténou má právne trhliny. In *Denník N*, 21. október 2020, s. 3; TKAČENKO, P. Hygienik môže všetko. In *SME*, 14. december 2020, s. 8; MIKUŠOVIČ, D. – FOLENTOVÁ, V. Vláda pripravila seniorom rébus: Na poštu môžu ísť bez testu, ak ide o dôchodok, ale list pošlú len s testom. In *Denník N*, 21. január 2021 <https://dennikn.sk/2236096/vlada-pripravila-seniorom-rebus-na-postu-mozu-ist-bez-testu-ak-ide-o-dochodok-list-poslu-len-s-testom/?ref=suv> (23. január 2021); Newsfilter: V parlamente opäť úradujú legislatívni amatéri, podcast 02:29 – 04:48, <https://dennikn.sk/2236088/newsfilter-v-parlamente-opat-uraduju-legislativni-amateri-21-01-2021/?ref=suv> (23. január 2021).

- HAVELKOVÁ, M. Opatrení nie je nikdy dost' (3. časť série blogov k metódam a formám činnosti verejnej správy). In Comenius blog, 2020 <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/05/29/opatreni-nie-je-nikdy-dost-3-cast-serie-blogov-k-metodam-a-formam-cinnosti-verejnej-spravy/>
- HENČEKOVÁ, S. Analýza právnej povahy uznesení vlády v súvislosti s núdzovým stavom <https://dennikn.sk/blog/2202652/analiza-pravnej-povahy-uzneseni-vlady-v-suvislosti-s-nudzovym-stavom/>
- HODÁS, M. Dopady normotvorby Európskej únie na normotvorbu členského štátu Európskej únie z hľadiska legislatívnej techniky a normotvorných procesov. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta 2018.
- KÁČER, M. Kto má právo posledného slova pri zmene ústavy? In Denník N, 30. november 2020 <https://dennikn.sk/2165002/kto-ma-pravo-posledneho-slova-pri-zmene-ustavy/?ref=list>
- KNAPP, V. Teorie práva. Praha : C. H. Beck, 1995
- KŘEPELKA, F. Právo pandémie Covidu-19: náčrt celkového obrazu. In Časopis zdravotníckeho práva a bioetiky, 2020, No 2
- MÁČAJ, L. – CHROPOVSKÝ, P. Niekoľko úvah o právnych aspektoch opatrení v boji proti pandémie Covid-19, prednáška, Naděje právní vědy 2020 – Právni věda v praxi : mezinárodní konference mladých vědeckých pracovníků konaná on-line dne 27. listopadu 2020
- MEDVEC, J. Žaloby na pandémie sú už na súde. In Hospodárske noviny, 18. august 2020
- MIKUŠOVIČ, D. – FOLETOVÁ, V. Vláda pripravila seniorom rébus: Na poštu môžu ísť bez testu, ak ide o dôchodok, ale list pošlú len s testom. In Denník N, 21. január 2021 <https://dennikn.sk/2236096/vlada-pripravila-seniorom-rebus-na-postu-mozu-ist-bez-testu-ak-ide-o-dochodok-list-poslu-len-s-testom/?ref=suv>
- MÍŠKOVIČ, D. Vládny plán s karanténou má právne trhliny. In Denník N, 21. október 2020
- ONDŘEJEK, P. Proporcionalita opatření přijímaných ve výjimečných stavech. In Časopis pro právní vědu a praxi, 2020, č. 4
- PLACHÝ, J. Úloha Sbírký zákonů při publikaci právních aktů moci výkonné. In Časopis pro právní vědu a praxi, 2015, č. 2
- RYCHETSKÝ, P., predseda Ústavného súdu Českej republiky v rozhovore pre ČT24, 21. novembra 2020 <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3233632-omezeni-svobody-pohybu-a-podnikani-brutalne-zasahlo-do-lidskych-prav-rika-rychetsky>
- SLÁDEČEK, V. Vláda a nouzový stav. In Správní právo, 2020, č. 5 – 6, s. 279
- Slovník veřejného práva československého. Svazek I. Reprint původního vydání. Praha : Eurolex Bohemia, 2000
- SOVA, A. Přezkum opatření přijatých v době nouzového stavu. In Správní právo, 2020, č. 5 – 6
- STAŠA, J. Rozhodnutí a/nebo opatření jako „předmět“ obecné správní žaloby. In Nový Správní soudný poriadok: návrh. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2014
- STAŠA, J. Nad významy termínu „opatření“ v předpisech správního práva. In Právní rozhledy, 2017, č. 22
- TKAČENKO, P. Hygienik môže všetko. In SME, 14. december 2020
- WINTR, J. K ústavnosti a zákonnosti protiepidemických opatrení na jaře 2020. In Správní právo, 2020, č. 5 – 6

*

Ústava Slovenskej republiky

Ústavný zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu

Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách

Zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu

Zákon č. 350/2020 Sb. o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020

Zákon č. 35/2021 Sb. o Sbírcе právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů

Zákon č. 36/2001 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírcе právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů

*

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 145 z 26. marca 2014 k návrhu zásad vydávania Vestníka vlády Slovenskej republiky

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 704 zo 4. novembra 2020 k návrhu na ďalšie rozšírenie opatrení v rámci vyhláseného núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020.

Upozornenie prokurátora na nezákonný postup orgánu verejnej správy, č. VI/3 Gd 174/20/1000-16, z 29. septembra 2020

Informácia o 38. zasadnutí Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25497/1>

*

Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. novembra 2020 o vplyve opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 na demokraciu, právny štát a základné práva (2020/2790(RSP))

Súhrn stanovísk a správ Benátskej komisie k núdzovému stavu, CDL-PI(2020)003, Štrasburg 16. apríla 2020
Predbežná správa o opatreniach prijatých v členských štátoch Európskej únie v dôsledku krízy COVID-19 a ich vplyv na demokraciu, právny štát a základné práva, Benátska komisia, CDL(2020)018, Štrasburg, 8. október 2020, Stanovisko č. 995/2020

Núdzový stav v reakcii na krízu koronavírusu: situácia v niektorých členských štátoch I, II a III <https://www.ustavnysud.sk/ine-zahranicne-institucie>